

מרכז ניר כץ

למאבק באלימות ובלהט"בופיה

דוח שנתי #3

1.8.2015-1.8.2014

דבר מנכ"ל האגודה

מרכז ניר כץ למאבק באלימות ולהט"בופוביה של האגודה למען הלהט"ב הוא המרכז היחיד בישראל שאוסף, מרכז, ומנתח דיווחים על אירועים להט"בופוביים. המרכז הוקם באוגוסט 2012 ופועל באופן עצמאי, ללא תמיכה או סיוע מגורמים ממשלתיים. לצד איסוף הדיווחים המרכז מעניק לפונים ולפונות מגוון מענים רחב ככל הניתן לנפגעי להט"בופוביה.

הקמתו של מרכז ניר כץ נועדה לקדם טיפול מערכתי בתופעת הלהט"בופוביה, ולקדם שינוי חברתי. זהו הדו"ח השנתי השלישי שיוצא במסגרתו. בדומה לדו"חות הקודמים, גם הדו"ח הנוכחי מצייר תמונת מציאות מדאיגה שחושפת את רמת הלהט"בופוביה הגבוהה אליה חשופה קהילת הלהט"ב בישראל.

אלימות, אפליה ופגיעה בקהילת הלהט"ב על רקע של שנאה ובורות הן תופעות רווחות בחברה הישראלית. אירועי להט"בופוביה מתרחשים בכל רחבי הארץ, ולאורך כל מעגל החיים של האדם הלהט"ב, ובכלל זה בבית הספר, בצבא, במקומות עבודה, בחנויות ובבתי קפה, ברחוב, בתחבורה הציבורית, ועוד. הפגיעה והאפליה כנגד קהילת הלהט"ב לא מגיעה מצד אנשים פרטיים בלבד, ופעמים רבות התבטאויות חשוכות של אישי ציבור מרכזיים, מנהיגים פוליטיים ואנשי דת, מהווים פגיעה להט"בופובית קשה בקהילה כולה.

דו"ח זה מצביע על היקף וחומרת תופעת הלהט"בופוביה, כמו גם על השינוי החברתי העמוק שנדרש למיגור התופעה.

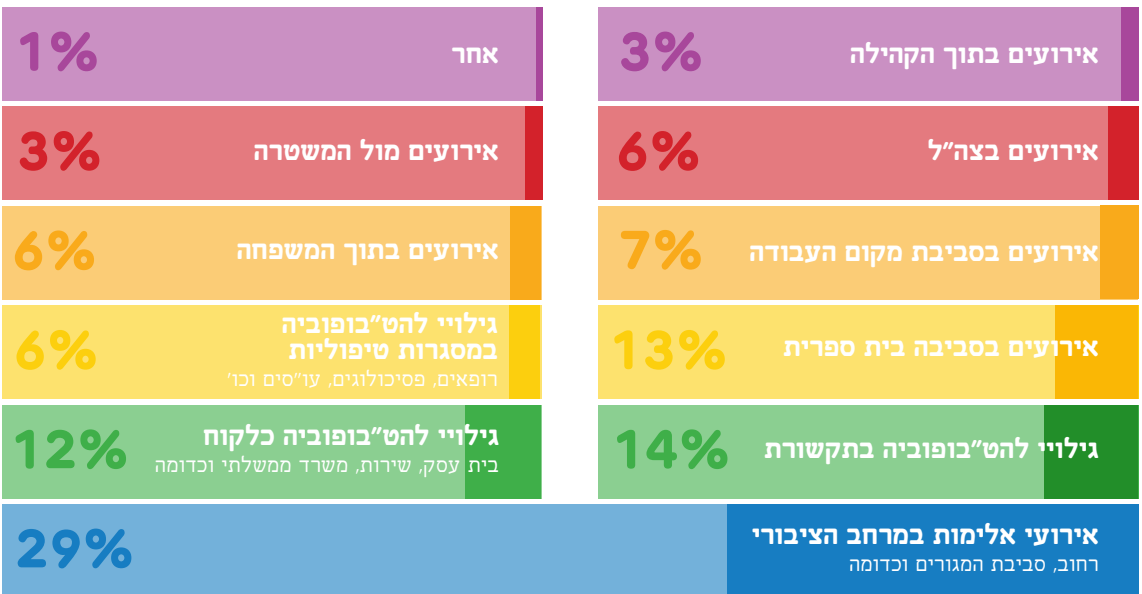
עודד פריד | מנכ"ל

להט"בופביה

מתייחסת למצבים נפשיים ולמניעים פסיכולוגיים של פרט, קבוצה או קהילה, המתבטאים בחוסר סובלנות, סלידה, כעס, השפלה, דיכוי או רחמים מופנים כלפי הומוסקסואלים, לסביות, בי-סקסואלים וטרנסג'נדרים. ההומופוביה נסמכת על מיתוסים וסטריאוטיפים שליליים, המצדיקים אפליה על בסיס אוריינטציה מינית, לפיה סגנון החיים ההומוסקסואלי שונה מהותית מסגנון החיים ההטרוסקסואלי ולכן יש להוקיעו.

תפקידה של הלהט"בופוביה נתפס, אם כן, כמחזק את החלוקה המעמדית-מגדרית בחברה המערבית.

אפיון סוג האירועים המדווחים

בחינת הקטגוריות השונות של אירועים להט"בופובים אשר דווחו למרכז הדיווח מעלה כי האדם הלהט"ב חשוף לפגיעה להט"בופובית לכל אורך מעגל החיים - מבית הספר, דרך השירות הצבאי, מערכת ההשכלה הגבוהה, ועד מקום העבודה, ואף בית המגורים והשכונה. גם במסגרות נותנות שירות שונות נתגלו פגיעות להט"בופוביות, ובהן בתי עסק, שירותי הממשלה, מסגרות טיפוליות ועוד.

מן הפניות המדווחות:

השנה האחרונה הייתה שנת בחירות והתאפיינה בשיח ציבורי טעון. לצערנו מערכת הבחירות כללה הן התבטאויות להט"בופוביות מצד אישי ציבור, והן שיח להט"בופובי בוטה ואלים ברשתות החברתיות. בולט במיוחד סרטון היוצא נגד הקהילה הגאה ונגד משפחות גאות מפי מתמודדי מפלגת 'הבית היהודי'.

מספר דיווחים חשפו תופעה של התנהגות פוגענית של נהגי מוניות כלפי נוסעים - יחידים להט"ב או זוגות חד-מיניים - ובכלל זאת הערות וקללות המופנות כלפי הנוסעים עצמם, או שיח פוגעני כלפי הקהילה הגאה בכללותה. פניית מרכז ניר כץ הביאה לנקיטת צעדים כנגד חלק מן הנהגים.

מן הדיווחים עולה תופעה חמורה של בריונות בבתי הספר וברשתות החברתיות, הכוללת פתיחת דפי פייסבוק או קבוצות חברתיות הלוועגות לנער או נערה להט"ב, הצקות ואלימות בבתי הספר עצמם או בשעות אחר הצהריים.

מן הפניות המדווחות

מקרים להט"בופובים רבים דווחו סביב מועדים של נראות קהילתית, ובכלל זאת מצעדי הגאווה בערים השונות. וכך לקראת מצעד הגאווה בירושלים הופצו כרטיסיות עליהן נכתב "אין למצעד הגאווה מקום בירושלים", תוך רישום דמוי כרטיס עליה למטוס, רמז שעל להט"ב לעזוב את ישראל. בתל-אביב דרשן בעלי בתים להסיר דגלי גאווה אותם תלו דיירים לכבוד שבוע הגאווה. בולט סירובה הראשוני של אוניברסיטת בר-אילן לקיים הפנינג גאווה בתחומה, סירוב שבוטל לאחר מחאה קהילתית חריפה בהובלת האגודה והאחווה הסטודנטיאליה הגאה. סביב רעידת האדמה בנפאל, בה נקלעו למצוקה הורי פונדקאות רבים, רובם הומוסקסואלים, נשמעו התבטאויות להט"בופוביות בוטות, ובכלל זאת דבריו של ראש בתי הדין של העדה החרדית, הרב שטרנבוך, אשר טען כי הרעש בנפאל אירע בגלל משכב זכר וגילוי עריות.

גם השנה אירועי אלימות במרחב הציבורי מהווים את הקטגוריה הנרחבת ביותר (29%), ומלמדים עד כמה להט"בופובי המרחב הציבורי הישראלי. אלו כללו בין היתר: תקיפות פיזיות של זוגות להט"ב ברחוב ובשפת הים (בת"א, הקריות, חיפה, חולון ועוד), יריקות וקללות.

מתן מענה לנפגעי להט"בופוביה כחלק ממארג סיוע משולב

מעבר לריכוז הדיווחים עצמם, המרכז מספק מגוון מענים רחב ככל הניתן לנפגעי להט"בופוביה. לשם כך משלב המרכז את המענים הקיימים כיום באגודה ובקהילה כולה ופועל לפיתוח מענים נוספים. כיום, הפונים אל המרכז מופנים דרכו אל שלל מענים אותם מפעילה האגודה:

השירות המשפטי

השירות הפסיכו-סוציאלי

מעקב עד סוף טיפול

ליווי תקשורתי

יש עם מי לדבר קו הקשב והתמיכה

התערבויות מרכזיות בתקופת הדו"ח

נערכו אינספור שיחות קשב ותמיכה יזומות לנפגעי להט"בופוביה. רבים מן הנפגעים חלקו את המצוקה הרבה שחוו, ודיווחו כי האירוע הלהט"בופובי הציף מחדש תחושות של פגיעות, שונות והסתרה אותן חוו לאורך תקופות משמעותיות בחייהם. רבים מן הנפגעים ציינו את ההשפעה המחזקת שהייתה לעצם הגשת הדיווח למרכז ניר כץ, כמו גם את התועלת בקיום שיחות הקשב

בשיתוף המחלקה המשפטית של האגודה ניתן לנפגעים מידע בדבר זכויותיהם, נהלים ואפשרויות הגשת תלונה, ערעור על סגירת תיקים במקרי להט"בופוביה כמו גם המצב החוקי בישראל בדבר איסור אפליה על רקע נטייה מינית וזהות מגדרית

בליווי המחלקה המשפטית של האגודה ובשיתוף הנפגעים הגיש המרכז תלונות רשמיות לשורה של מוסדות בהם אירעו אירועים להט"בופובים. בעקבות התלונות נפתחו הליכי בירור ואף שימוע לעובדים פוגעים

אירועי להט"בופוביה בסביבת מקום העבודה

הפניות אל מרכז ניר כץ חשפו טווח נרחב של אירועים להט"בופוביים המתרחשים בסביבת מקום העבודה. הנתונים מלמדים כי אפליה במקום העבודה מתרחשת בצורות רבות: אי קבלה לעבודה; הגבלת צעדי העובד תוך בקשה כי לא יחשוף את היותו להט"ב או יגלה גילויי חיבה לבן/בת זוג; יחס מזלזל ופוגעני והתעמרות כלפי עובד ספציפי; או אווירה להט"ב מתקיימת לא רק כאשר מופנים כלפיו גילויי אפליה או שנאה באופן ישיר

די בכך כי מקום העבודה יאופיין באווירה עוינת ללהט"ב, בכדי שהעובד הלהט"ב יחוש תחושות קשות של בידוד ופגיעה, אשר במקרים שדווחו למרכז הובילו גם לעזיבת מקום העבודה. לכן, זוהי אחריותם וחובתם של המעסיקים להבטיח כי סביבת מקום העבודה הינה מקבלת ומכבדת

בין המקרים הבולטים שדווחו למרכז הדיווח:

■ מנהלת סניף בנק אשר נגשה ללקוחה שחיבקה עובד להט"ב, ושאלה האם אינה מפחדת ממחלות; בהזדמנות אחרת הבהירה לעובד כי ללהט"ב אסור להיות הורים

■ מנהלת אשר העירה לעובדת לסבית במהלך טיול משפחות מטעם העבודה כי היא 'מגלה קרבה רבה מדי' לבת זוגה

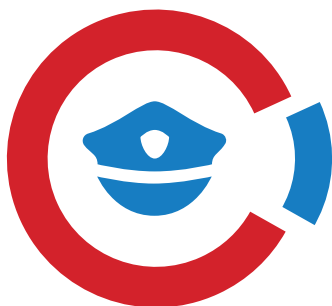
■ עובד מטבח אשר נקלט להתנסות בעבודה חדשה וזכה לתשבחות, פוטר ביום בו נחשפה נטייתו המינית

■ עובד שנחשף להתנכלות והטרדה מצד עמית לעבודה על רקע נטייתו המינית, תוך סירוב של ההנהלה להתערב בעניין, על אף פניות מפורשות

■ עובדת טרנסג'נדרית בחברת תוכנה אשר נחשפה להתנכלות מתמשכת מצד מנהלים ועמיתים

האם האירוע דווח למשטרה

92% - לא

כן - 8%

מיעוט הדיווח למשטרה (8%), בקורלציה לחומרת הפניות המדווחות, הכוללות גם אירועי אלימות והטרדה חמורים, מצביעה על חסם משמעותי בדיווח למשטרה. נדרשת פעולה שתוביל לעידוד הנגישות בקשר בין הקהילה למשטרה

אירועי להט"בופוביה במערכת הבריאות

הדיווחים למרכז חושפים את האופנים בהם להט"ב סובלים מאפליה במערכת הבריאות, ובהם:

■ סירוב להעניק או לממן שירות הקשור בזהות מגדר

■ תפישה סטריאוטיפית של להט"ב

■ יחס לא הולם ורגיש לזהות המגדר (פניה באופן אשר לא תואם את זהות המגדר של המטופל)

■ ביטוי מילולי מפורש של עמדות שליליות כלפי הקהילה

בדומה להיבטים אחרים של להט"בופוביה, ניכר כי אנשים טרנסג'נדרים סובלים באופן מובהק מאפליה גם במערכת הבריאות. היבט נוסף הוא העובדה כי אירועים להט"בופוביים דווחו כמתרחשים בכל רמה של מערכת הבריאות, החל מן המרפאה, דרך הרופא המומחה, ועד לבית החולים, וכן על ידי כל נותני השירות - מאנשי המנהלה והמוקד הטלפוני, דרך אחיות ועד לצוות הרופאים עצמו.

בין המקרים הבולטים שדווחו למרכז הדיווח:

■ רופא משפחה ידוע, אשר פרסם מאמר להט"בופובי בפורום רפואת משפחה, ובו הגדיר את חברי הקהילה כ"סטיה ותועבה"

■ רופאים מומחים הפונים לאדם טרנסג'נדר בשאלות לגבי הסטאטוס הניתוחי (האם עבר ניתוח באיברי המין) מתוך 'סקרנות' וללא כל הקשר רפואי סביר

■ מספר רב של דיווחים בדבר פניה באופן שאינו תואם את זהות המגדר של האדם הטרנסג'נדר, החל ממוקדי שירות, רופאים מומחים וחדרי מיון

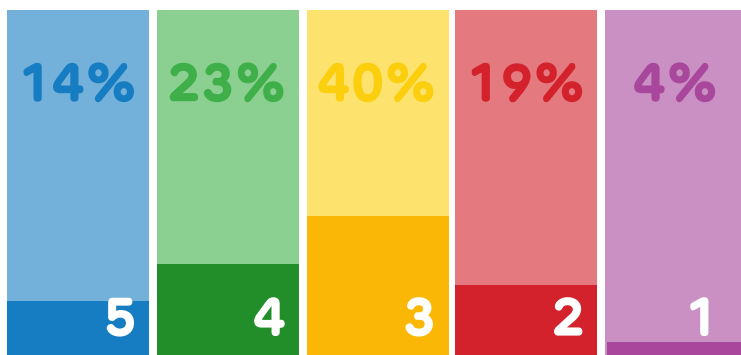
■ יחס לסבופובי לזוג נשים בחדר מיון. בסופו של דבר נמנעו בנות הזוג לקבל טיפול.

■ נציין כי שבים ומדווחים מקרים של סירוב להעניק טיפול לנשאי HIV בין אם הם להט"ב או לא.

חומרת האירוע המדווח (על פי תחושת הנפגע/מדווח)

אירוע קשה ביותר - 5
אירוע קל ביותר - 1

מתוך המקרים המדווחים יותר משליש נכללים בדרגות החומרה הקשות ביותר (4-5). מכך מצטיירת תמונה מדאיגה בדבר החומרה של המקרים המדווחים

מתוך הנתונים עולה באופן מובהק כי חלקה של האוכלוסייה הטרנסג'נדרית מתוך כלל הדיווחים גדול באופן ניכר ביותר ביחס לגודלה של קהילה זו. תשעה-עשר אחוזים מכלל הפגיעות נוגעים לאוכלוסייה זו, ובכלל זאת כמה מן המקרים החמורים ביותר הכוללים תקיפה פיזית. מדובר באחוז עצום המצביע על הפגיעות הגדולה של אוכלוסיה זו, ועל הצורך להגביר את הפעילות החינוכית, הציבורית והממשלתית בכל התחומים למען הקהילה הטרנסג'נדרית.

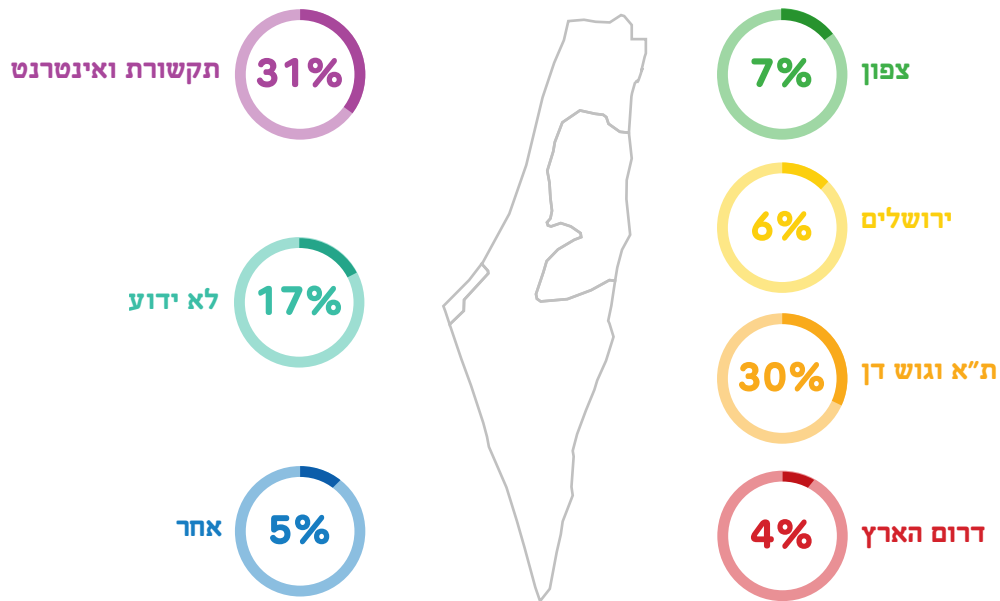
אירועי להט"בופוביה כנגד אנשים טרנסג'נדרים

אירועים כנגד אנשים טרנסג'נדרים נופלים לכדי כל אחד מן התחומים אותם בוחן הדו"ח ובכלל זאת אירועים בבתי הספר, במקומות העבודה, כלקוחות, במסגרות טיפוליות, בתקשורת ובמשפחה. יחד עם זאת, בחינת הדיווחים מעלה כי אירועי להט"בופוביה כנגד אנשים טרנסג'נדרים יהיו לרוב חמורים יותר באופיים וברמת העוינות והאלימות שהם משקפים בהשוואה לאירועים באותן הקטגוריות בכלל הדיווחים. וכך למשל אירועים במרחב הציבורי הקשורים לקהילה הטרנסג'נדרית כוללים מקרים של תקיפה פיזית חמורה ביותר, ובכלל זאת על ידי קבוצה של תוקפים (ת"א, חיפה, הקריות), והשלכת אבנים ובקבוקים (חולון, ת"א). אירועים בסביבת מקום העבודה מתאפיינים בהתעמרות חמורה מצד עמיתים ומנהלים, ואף מצד לקוחות.

בין המקרים הבולטים שדווחו למרכז הדיווח:

- תקיפה חמורה של אישה טרנסג'נדרית בחיפה, וניפוץ חלונות ביתה באבנים.
- זריקת אבנים על אישה טרנסג'נדרית ברחוב ברמלה.
- משפחה התעללה באישה טרנסג'נדרית ונישלה אותה מזכויות הרכוש והירושה.
- קבוצת פייסבוק המוקדשת לרפואת נשים סירבה לקבל לשורותיה אישה טרנסג'נדרית.
- סירוב להשכיר דירה לאישה טרנסג'נדרית.
- לקוחה אשר סירבה לפנות לאישה טרנסג'נדרית בלשון נקבה, צעקה עליה 'את לא אישה' וביזתה אותה.

פיזור גיאוגרפי של אירועים להט"בופובים ברחבי הארץ

אירועי להטבופוביה אינם מוגבלים לפריפריה ומתרחשים גם בגוש דן, ואף בתל-אביב, אזורים הנהנים מתדמית ליברלית ופתוחה. כמעט שליש מהפגיעות שדווחו התרחשו באמצעי התקשורת או במדיה חברתית. היותה של המדיה החברתית זירה לאירועים להט"בופובים מחייבת היערכות ללימוד מקיף של הנושא, והקצאת משאבים מצד הרשויות.

סיכום עיקרי הדו"ח ודגשים בולטים

- האירועים הלהט"בופובים מתרחשים בכל מקום - המרחב הציבורי (חוף ים, רחוב מקום עבודה. או בהקשר ביתי).
- השנה חשף הדו"ח במיוחד את היות הרשתות החברתיות כר לאירועים להט"בופובים רבים וחמורים.
- רק מיעוט של המקרים מדווח למשטרה. יש בכך להעיד על קושי של להט"ב בנגישות לשירותים הציבוריים ומערכות הסיוע.
- הקהילה הטרנסג'נדרית חשופה במיוחד לפגיעה על רקע להט"בופובי ו-19% מן המקרים המדווחים נוגעים לה. ישנה חשיבות עליונה לפיתוח מענים מיוחדים (בתחום החינוכי, ההסברתי, שיפור הקשר עם המשטרה ובתחום הרווחה) לטובת קהילה זו.

ניר כץ ז"ל

ניר כץ ז"ל נולד ב-18 ביולי 1983 לאמו, אילה, ולאביו, רמי כץ ז"ל, אשר נפל בעת שירות מילואים באסון צאלים א', ב-17 ביולי 1990, בהיותו של ניר בן 7. הוא גדל בגבעתיים ולאחר מכן במודיעין, והתגייס לשרות כמתכנת מחשבים באחת מיחידות המחשבים בחיל המודיעין. לאחר שחרורו החל ללמוד מדעי המחשב במרכז הבין-תחומי בהרצליה.

לאחר יציאתו מהארון, ותוך שהוא חולק את חייו עם בן זוגו, תומס, בחר ניר בדרך חיים של נתינה והתנדבות למען הקהילה הגאה, וזאת כמדריך בקבוצת הנוער של האגודה - "ברנוער". ניר האמין בערכי הגאווה בזהותו ובנתינה לזולת, ובחיזוק הקהילה הגאה.

במוצאי שבת, 10 באוגוסט 2009, בשעה 22:30, נכנס אדם לבוש שחורים ומסכה שחורה על פניו אל מרכז אגודת הלהט"ב ברחוב נחמני בתל אביב, עת התקיימה במקום פעילות "ברנוער". הרוצח, אקדח שלוף בידו, החל לירות כלפי הנוכחים במקום. בסופו של הערב מניין הנפגעים עמד על 10 פצועים, עשרות נפגעי חרדה, ו-2 הרוגים ובהם ליז טרובישי ז"ל, כמו גם ניר כץ עצמו. יהי זכרם ברוך

לדיווח על אירוע להט"ב בופוביה:

@ טופס דיווח בדף הבית של אתר האגודה www.glb.org.il

✉ באמצעות כתובת מייל yesh@glbt.org.il

באמצעות "יש עם מי לדבר" - קו הקשב המידע והתמיכה של האגודה

☎ פועל בימים א'-ה' בשעות 19:30-22:30 בטלפון 03-6205591

👤 משרדי האגודה, רח' נחמני 28 ת"א, ת.ד. 29523 תל-אביב, 61294

לתמיכה ותרומות למרכז ניר כץ:

האגודה למען הלהט"ב בישראל 03-6205590

הבנק הבינלאומי, ח-ן 251089, ע"ש האגודה למען הלהט"ב בישראל